باسمه تعالی

سوالات امتحان شبه نهایی درس **علوم و فنون ادبی ۳**	رشته : ادبیات و علوم انسانی	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۸ صبح
نام ونام خانوادگی:	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۲/۱۱	تعداد صفحه: ۴ ص ۱
دانش آموزان روزانه شهرستانهای استان تهران		اداره کل آموزش و پرورش شهرستان های استان تهران https://www.teo.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
	بخش نخست: **تاریخ ادبیات** – ۲ – نمره	
۱	نوشتهٔ زیر دربارهٔ کدام شاعر یا نویسنده است؟ «او پرچمدار *بازگشت ادبی* و شاخص ترین شاعر این دوره است و در مثنوی ، قصیده و غزل دست داشت. یکی از آثار او *خداوندنامه* است.»	۰/۲۵
۲	درستی یا نادرستی هریک از گزاره های زیر را تعیین کنید. الف) در نظر شاعران دورهٔ بیداری، شعر بیان هنرمندانهٔ واقعیات و وسیله ای برای بهبود زندگی است. ص غ ب) مهمترین حادثهٔ ادبی شعر معاصر،تشکیل اولین کنگرهٔ نویسندگان و شاعران ایران، در دورهٔ اول بود. ص غ	۰/۵
۳	همهٔ گزینه ها به جز گزینهٔ.....درست است. ۱- تصرف نیمایوشیج در ماهیت شعر قدیم و ارائهٔ ماهیتی نو از آن، به تغییر در قالب و ویژگی های سخن شاعران قدیم انجامید. ۲- نیمایوشیج در مسیر بنیان گذاری شعر نو تلاش کرد واژگان نو به کار برد و از به کارگیری واژگان روزمره و عامیانه پرهیز کرد. ۳- نیماپوشیج در ۱۳۰۱ منظومهٔ «افسانه» را منتشر کرد که به عنوان بیانیهٔ شعر نو است . نزدیکی به ادبیات نمایشی، از ویژگی های آن است. ۴- جریان نوگرایی نیما با سرایش «ققنوس» در سال ۱۳۱۶ تثبیت شد. نیما در این سال ها چارچوب و طرح کار خود را به خوبی تدوین کرد.	۰/۲۵
۴	از بین آثار زیر کدام یک از فیلم نامه های «سیدمهدی شجاعی» به شمار می آید؟ ۱) بدوک ۲) ضیافت ۳) کشتی پهلوگرفته ۴) دو کبوتر دو پنجره یک پرواز	۰/۲۵
۵	نوشتهٔ زیر دربارهٔ کدام اثر است ؟ «نمونهٔ نثر پرشتاب و بریده بریدهٔ جلال آل احمد است که از آن به عنوان نثرتلگرافی یاد می کنند.» الف) ارزیابی شتابزده ب) مدیر مدرسه	۰/۲۵
۶	هریک از شاعران داده شده، کدام روزنامهٔ مشهور دورهٔ بیداری را اداره می کردند و در آن شعر می سرودند؟ الف) میرزادهٔ عشقی: ب) میرزاجهانگیرخان :	۰/۵
	بخش دوم: **سبک شناسی** -۲ نمره –	
۷	«گرایش اغلب شاعران به محتوا و عدم تسلّط کافی آن ها بر ادبیات کهن»، باعث ایجاد کدام ویژگی سطح زبانی شعر دورهٔ بیداری شد؟	۰/۵

ادامهٔ سوالات در صفحه دوم

www-kanoon-ir

سوالات امتحان شبه نهایی درس **علوم و فنون ادبی ۳**	رشته : ادبیات و علوم انسانی	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	شمارهٔ صفحه : ۲

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۸	کدام بیت مصداق این توضیح است که : «گروهی از شاعران دورهٔ بیداری با آگاهی از سنت های ادبی، به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند»؟ الف) داغ است دل لاله و نیلی است برِ سرو کز باغ جهان لاله عذاران همه رفتند ب) آستین چـــو از چشـــم برگرفتـــم سیـــل خون به دامان روانه کردم	۰/۵
۹	همهٔ موارد به جز گزینهٔ ..... از ویژگی های ادبی شعر دورهٔ بیداری است. ۱- شاعرانی که به زبان کوچه و بازار شعر می گفتند، به قالب های مستزاد و چهارپاره رغبت بیشتری داشتند. ۲- پایبندی به آرایه های بیانی و بدیعی و سنّت های ادبی در شعر گروهی از شاعران این دوره کمتر بود. ۳- سادگی و روانی از بارزترین شاخصه های زبان شعر این دوره است و برای عامهٔ مردم قابل فهم است. ۴- از نظر موسیقی و عروض، شاعران سنّت گرای این دوره به سنّت های ادبی پایبند بودند.	۰/۵
۱۰	دو مورد از ویژگی های کلّی شعر زیر را بنویسید. «سلامت را نمی خواهند پاسخ گفت/ سرها در گریبان است/ کسی سربرنیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را/ نگه جز پیش پا را دید نتواند/ که ره تاریک و لغزان است/» «اخوان ثالث»	۰/۵
بخش سوم: **موسیقی شعر** -۶ نمره -		
۱۱	هریک از موارد «همسان تک لختی – ناهمسان – همسان دولختی» با کدام مصراع مربوط است؟ الف) در چشم پاک بین نبود رسم امتیاز ( ) ب) من و غم از این پس که دور از رخ تو( ) پ) تو قدر آب چه دانی که در میان فراتی ( )	۰/۷۵
۱۲	با توجّه به بیت «من از آن روز که در بند توام آزادم پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم»، الف) مصراع اول بیت را تقطیع هجایی کنید و ارکان معادل آن را بنویسید. ب) کدام اختیار شاعری سه بار در بیت تکرار شده است؟ نوع اختیار، زبانی است یا وزنی ؟	۱ ۰/۵
۱۳	نشانه های هجایی بیت «ما با توایم و با تو نه ایم اینت بوالعجب در حلقه ایم با تو و چون حلقه بر دریم» را به شکل دیگری به پایه های آوایی تقسیم کنید و پایه های آوایی معادل آن را بنویسید. −U− − | UU− U | −U− − | −U | مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فعل	۱
۱۴	مصراع اول بیت زیررا تقطیع کنید و نشانه های هجایی آن را بنویسید. « فرزند ز مادر است خرسند بیگانه کجا و مهر مادر»	۱
۱۵	در کدام هجای بیت «در دام فتاده آهویی چند محکم شده دست و پای در بند»، اختیار شاعری تغییر کمّیت مصوّت بلند به کوتاه دیده می شود؟	۰/۲۵
۱۶	در بیت «پس سوی کاری فرستاد آن دگر / تا از این دیگر شود او باخبر» همزه در کدام واژه ها حذف نمی شود ؟	۰/۵
۱۷	با توجه به سرودهٔ زیر، به پرسش ها پاسخ دهید. « نماند تیری در ترکش قضا که فلک سوی دلم به سرانگشت امتحان نگشود» الف) در رکن دوم مصراع اول، کدام اختیار وزنی به کار رفته است ؟ ب) در مصراع دوم ، به جز حذف همزه، یک اختیار شاعری زبانی و یک اختیار وزنی را نشان دهید. سو ، ی ، د ، لم ، ب ، س ، رن ، گش ، ت ، ام ، ت ، حان ، ن ، گ ، شود −U−U | −−UU | −U−U | − UU		۰/۵ ۰/۵

ادامهٔ سوالات در صفحهٔ سوم

www-kanoon-ir

سوالات امتحان شبه نهایی درس **علوم و فنون ادبی ۳**	رشته : ادبیات و علوم انسانی	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۸ صبح
نام ونام خانوادگی:	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۲/۱۱	شمارهٔ صفحه: ۳
دانش آموزان روزانه شهرستانهای استان تهران		اداره کل آموزش و پرورش شهرستان های استان تهران https://www.teo.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
	بخش چهارم : زیبایی شناسی -۶ نمره -	
۱۸	آرایهٔ مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید. الف) بی تربیت آزادی و قانون نتوان داشت / «سعفص» نتوان خواند نخوانده «کلمن» را (تضمین / مراعات نظیر) ب) همچـــو فرهاد بود کوهکنی پیشهٔ ما / کوه ما سینـــهٔ ما ناخـــن ما تیشـــهٔ ما (تلمیح / لف و نشر) پ) دســـت در دامـــن مـــــولا زد در / که علـــی بگـــذر و از مـــا مگـــذر (ایهام / اغراق)	۰/۷۵
۱۹	تلمیح بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید. «گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد»	۰/۵
۲۰	در بیت زیر، دلیل وجود آرایهٔ «اغراق» را توضیح دهید. چو رامین گه گهی بنواختی چنگ ز شادی بر سر آب آمدی سنگ	۰/۵
۲۱	در هریک از بیت های زیر، واژه ای را که آرایه ایهام پدید آورده است، مشخّص کنید. الف) چون جام شفق موج زند خون به دل من با این همه دور از تو مرا چهرهٔ زردی است ( ) ب) جان ریخته شـــد با تو، آمیخته شـــد با تو چون بوی تو دارد جان، جان را هله بنوازم ( ) پ) چون رود امیدوارم، بی تابم و بی قرارم من می روم سوی دریا جای قرار من و تو ( )	۰/۷۵
۲۲	در بیت «گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم»، الف) چرا واژهٔ «روی» به معنی فلز روی به ذهن می رسد؟ ب) این توهم در معنیِ این واژه، کدام آرایهٔ ادبی را پدید آورده است؟	۰/۵ ۰/۲۵
۲۳	در کدام بخش های سرودهٔ زیر آرایهٔ «پارادوکس» دیده می شود؟ «ما/ در عصر احتمال به سرمی بریم / در عصر شک و شاید/ در عصر پیش بینی وضع هوا / از هر طرف که باد بیاید/ در عصر قاطعیت تردید/ عصر جدید/ عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست.»	۰/۵
۲۴	در بیت زیر، کدام واژه ها آرایهٔ تضاد را پدید آورده است؟ دل و کشورت جمع و معمور باد ز ملکت پراکندگی دور باد	۰/۵
۲۵	با توجّه به بیت های زیر به پرسش ها پاسخ دهید. ۱- روی و چشـــمی دارم انـــدر مهـــــر او کاین گهر می ریزد آن زر می زند ۲- گر ندیدی قبض و بسط عشق را در یک بساط گریهٔ مینا نگر خندیدن ساغر ببین الف) نشرهای بیت اول را بنویسید. ب) نوع لف و نشر بیت دوم مشوش است یا مرتب؟ پ) دو جفت واژه در بیت دو بیابید که آرایهٔ «تضاد» ایجاد کرده اند.	۱/۲۵
۲۶	در بیت «خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم / کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی» الف) بخش تضمین شده را مشخّص کنید. ب) حافظ از سخن کدام شاعر تضمین کرده است؟	۰/۵
	ادامهٔ سوالات در صفحهٔ چهارم	

www-kanoon-ir

سوالات امتحان شبه نهایی درس **علوم و فنون ادبی ۳**	رشته : ادبیات و علوم انسانی	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	شمارهٔ صفحه : ۴

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
	بخش پنجم : **تحلیل نظم و نثر** -۴نمره -	
۲۷	با توجّه به سرودهٔ زیر، به پرسش ها پاسخ دهید. «برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورنگ بگرای چو اژدهـای گـــرزه بخروش چو شرزه شیر ارغند بفکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلـم برکنـد» الف) کدام ویژگی زبانی شعر برخی از شاعران دورهٔ بیداری آشکار است؟ ب) با توجّه به سطح ادبی شعر، شاعر از گروه سنت‌گراست یا گروهی که مطابق زبان کوچه و بازار شعر می‌سرودند؟ پ) در بیت سوم یک تشبیه بیابید. ت) یک مورد از ویژگی های فکری این سروده را بنویسید.	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵
۲۸	با توجه به متن زیر، که از کتاب «چرند و پرند» دهخدا انتخاب شده است، به پرسش ها پاسخ دهید. «گفتم: بابا والله من مرده شماها زنده، شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطهٔ خالی چطور است؟ گفتند: برو پی کارت سواد نداری، حرف نزن. باری، حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده اند. حالا تازه می فهمندکه شأن مقنّن(قانون گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این ها را مردم تازه می فهمند من از قدیم می فهمیدم؛ چون گریه های مادرم را دیده بودم ...» الف) کدام ویژگی ادبی نثر دورهٔ مشروطه وجود ندارد ؟ ۱) دوری از قید و بند نثر فنی ۲) جدایی از صنایع ادبی ۳) حضور راوی سوم شخص و سخن گفتن با خواننده ب) کدام شاخصهٔ ارزندهٔ فکری نثر عصر بیداری این متن را چشم نواز ساخته است؟ پ) درون مایهٔ اصلی این نوشته کدام یک از موضوعات اصلی دورهٔ بیداری است؟ ت) برجسته ترین ویژگی زبانی این نوشته را بنویسید.	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵
۲۹	به پرسش های داده شده دربارهٔ بیت زیر پاسخ دهید. «چندین که برشمردم از ماجرای عشقت اندوه دل نگفتم الّا یک از هزاران» الف) اگر هجاهای بیت را به شکل «سه تا ، چهارتا ، سه تا ، چهارتا» جدا کنیم، پایه های آوایی معادل آن چگونه است؟ ب) واژهٔ «هزار»، آرایهٔ ایهام را پدید آورده است یا اغراق؟	۰/۵ ۰/۲۵
۳۰	با توجّه به سرودهٔ زیر، به پرسش ها پاسخ دهید. «شمشیری که بر گلوی تو آمد/ هر چیز و همه چیز را در کاینات/ به دو نیم کرد/ هر چه در سوی تو، حسینی شد/ دیگر سو یزیدی/ .../ بر تالابی از خون خویش/ در گذرگه تاریخ ایستاده ای / با جامی از فرهنگ /و بشریت رهگذار را می آشامانی/ هرکس را که تشنهٔ شهادت است» «موسوی گرمارودی» الف) کدام درون مایهٔ شعر دورهٔ انقلابی آشکار است؟ ب) قالب شعر را بنویسید. پ) شاعر این سروده در گروه کدام یک از سه شاخهٔ ادبیات معاصر در عصر انقلاب قرار می گیرد؟	۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۵
	خدایا چنان کن سرانجام کار تو خشنود باشی و ما رستگار	جمع نمره ۲۰

www-kanoon-ir

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح امتحان شبه نهایی درس **علوم و فنون ادبی ۳**	رشته : ادبیات و علوم انسانی	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۸ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۲/۱۱	تعداد صفحه: ۲	شمارهٔ صفحه: ۱
دانش آموزان روزانه شهرستانهای استان تهران		اداره کل آموزش و پرورش شهرستان های استان تهران https://www.teo.medu.ir	

ردیف	همکاران گرامی خدا قوت ! لطفا به پاسخ های درست مشابه نمره اختصاص دهید.	نمره
	بخش نخست: **تاریخ ادبیات** – ۲ – نمره	
۱	صبای کاشانی، ۰/۲۵ ، ص ۱۳	۰/۲۵
۲	الف) درست، ۰/۲۵، ص ۱۵ ب) نادرست، ۰/۲۵ ، ۶۹	۰/۵
۳	۲- نیمایوشیج در مسیر بنیان گذاری شعر نو تلاش کرد واژگان نو به کار برد و از به کارگیری واژگان روزمره و عامیانه پرهیز کرد. ۰/۲۵، ص۷۵	۰/۲۵
۴	۱) بدوک، ۰/۲۵،ص ۸۰	۰/۲۵
۵	ب) مدیر مدرسه، ۰/۲۵، ص ۷۴	۰/۲۵
۶	الف) قرن بیستم ، ۰/۲۵، ص ۱۸ ب) صور اسرافیل ، ۰/۲۵، ص ۱۸	۰/۵
	بخش دوم: **سبک شناسی** -۲ نمره -	
۷	کم توجهی کاربرد جمله ها ۰/۲۵ و ترکیب های زبانی ۰/۲۵ ، ص ۴۳	۰/۵
۸	الف) داغ است دل لاله و نیلی است برِ سرو کز باغِ جهان لاله عذاران همه رفتند ، ۰/۵، ص ۴۷	۰/۵
۹	۳- ۰/۵، ص ۴۲	۰/۵
۱۰	کهن گرایی ، ۰/۲۵ ، به کارگیری ترکیبات زیبا و خوش آهنگ ۰/۲۵ ، ص ۷۲	۰/۵
	بخش سوم: **موسیقی شعر** -۶ نمره -	
۱۱	الف) ناهمسان، ۰/۲۵ ب) همسان تک لختی، ۰/۲۵ پ) همسان دولختی ۰/۲۵	۰/۷۵
۱۲	الف) م ن زان رو ا ز کِ در بن ا دِ تُ ام آ ا زا دم ۰/۵ ف ع لا تن ف ع لا تن ف ع لا تن فع لن ۰/۵ ب) حذف همزه ، ۰/۲۵ ، زبانی ، ۰/۲۵	۱ ۰/۵
۱۳	مفعولُ | فا علاتُ | مفاعیلُ | فاعلن – ∪ – | – ∪ – ∪ | ∪ – – ∪ | – ∪ – ۰/۵	۱
۱۴	تقطیع هجایی: فر ، زن ، د ، ز | ما ، د رس ت | خر سند ۰/۵ نشانه های هجایی: – – ∪ ∪ | – ∪ – ∪ | – – ۰/۵	۱
۱۵	هو، ۰/۲۵	۰/۲۵
۱۶	از ۰/۲۵ ، او ۰/۲۵	۰/۵

ادامهٔ پاسخ ها در صفحهٔ دوم

www-kanoon-ir

راهنمای تصحیح امتحان شبه نهایی درس **علوم و فنون ادبی ۳**	رشته : ادبیات و علوم انسانی	شمارهٔ صفحه : ۲	ساعت شروع : ۸ صبح

ردیف	پاسخ ها	نمره
۱۷	الف) ابدال ۰/۵ ب) زبانی: تغییر کمیت مصوت بلند در هجای اول (سو) یا تغییر مصوت کوتاه به بلند در هجای دوم (ی) ۰/۲۵ وزنی : هجای کشیده (شود) در پایان مصراع، بلند به حساب می آید. ۰/۲۵	۰/۵ ۰/۵
	بخش چهارم : **زیبایی شناسی** -۶ نمره -	
۱۸	آرایهٔ مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید. الف) مراعات نظیر، ۰/۲۵ ، ب) تلمیح ، ۰/۲۵ پ) ایهام ، ۰/۲۵ (توضیح : در واژهٔ مگذر ، ایهام وجود دارد. در دو معنی عبور مکن و صرف نظر نکن)	۰/۷۵
۱۹	بیت ، یادآور داستان به دار آویختن حسین بن منصور حلاج، عارف قرن چهارم هجری است . به جرم اینکه حقایق الهی را آشکار می کرد و جملهٔ معروفش انالحق بود. ۰/۵	۰/۵
۲۰	شاعر در قدرت چنگ نوازی رامین اغراق کرده است. به گونه ای که سنگ کف آب را به وجد می آورد. ۰/۵	۰/۵
۲۱	الف) دور از تو ، ۰/۲۵ ب) بوی ،۰/۲۵ پ) قرار من و تو، ۰/۲۵	۰/۷۵
۲۲	الف) به تناسب وجود واژه های مس و زر ۰/۵ ب) ایهام تناسب ، ۰/۲۵	۰/۷۵
۲۳	قاطعیت تردید، ۰/۲۵ ، اصلی جز اصل احتمال، یقینی نیست ۰/۲۵	۰/۵
۲۴	جمع و پراکندگی ، ۰/۵	۰/۵
۲۵	الف) روی و چشم ، ۰/۵ ب) مرتب ۰/۲۵ پ) قبض با بسط ۰/۲۵ ، گریه با خندیدن ۰/۲۵	۱/۲۵
۲۶	الف) بوی جوی مولیان آید همی، ۰/۲۵ ب) رودکی ۰/۲۵	۰/۵
	بخش پنجم : **تحلیل نظم و نثر** -۴نمره -	
۲۷	الف)توجه به واژگان کهن و کاربرد آن (بگرای ، شرزه، ارغند، اورنگ)۰/۲۵ ب) ملک الشعرا ، شاعر سنت‌گرای این دوره است. ۰/۲۵ پ) بنای ظلم ۰/۲۵ ت) بیان مسایل سیاسی، اجتماعی و وطنی، ۰/۲۵	۱
۲۸	الف) ۳) حضور راوی سوم شخص و سخن گفتن با خواننده، ۰/۲۵ ب) طنز سیاسی – اجتماعی ، ۰/۲۵. پ) قانون ، ۰/۲۵ ت)سادگی و قابل فهم بودن، ۰/۲۵ (کم بودن واژه ها و ترکیب های عربی ناآشنا)	۱
۲۹	الف)مفعولُ – فاعلاتن – مفعولُ – فاعلاتن ۰/۵ ب) اغراق ، ۰/۲۵	۰/۷۵
۳۰	الف) تکریم فرهنگ شهید و شهادت (یا طرح اسوه های تاریخی به ویژه تاریخ اسلام مثل امام حسین) ، ۰/۵ ب) سپید ۰/۲۵ پ) شاعرانی که پس از انقلاب با ارزش ها و مفاهیم تازه، هماهنگ شده و شاخهٔ نیرومندی از ادب انقلاب را ادامه دادند. ۰/۵	۱
	خدایا چنان کن سرانجام کار تو خشنود باشی و ما رستگار	جمع نمره ۲۰